

Siementen aika!

KERÄÄMÄNNE HIEÑO siemensato on jälleen kerran saatu järjestykseen ja luettavakseen. Nyt on taas aika siirtyä siemensuunnitteluista tilauksiin. Toivottavasti vuoden 2015 Siemenluettelosta löytyvät tarvitsemanne siemenet. Siemenluettelon sisältö vaihtelee vuosittain, koska siemenet ovat peräisin jäsenten omista puutarhoista, lukuun ottamatta siemenliikkeistä tulevia vihannesten siemeniä. Kiitän kaikkia ahkeria kerääjiä vaivannäöstänne!

Erityisen arvokkaat maatiaskannat on merkitty neljällä tähdellä (****). Maatiaskasvi on yli 50 vuotta maassamme kasvanut ja tänne sopeutunut laji. Nämä ovat oikeita vanhojen pihojen aarteita! Kun kylvät neljän tähden kantaa kotipuutarhaasi, niin se pysyy neljän tähden kantana. Kun sitten toivottavasti lähetät tämän aarteen siemeniä takaisin Maatiaisen siemenvälitykseen muiden iloksi, niin sen kantaiäksi tulee merkintä ****. Näin pystymme vaalimaan tärkeätä osaa historiaamme.

Pirkko Kukkola vastaa sementtilauksista kuten ennenkin ja lähettää suurkiitokset kaikille uskollisille siementen kerääjille! Maatiaisen siemenvarasto on hänen kotonaan Kuusjoella. Jos haluat tilata kirjoja, niin se onnistuu parhaiten suoraan Maatiaisen toimistolta Helsingistä. Kaikkia siemeniä ei ole saatavilla Helsingin toimistolla, joten varmimmin saat ne tilaamalla suoraan Pirkolta. Siementen tilaus onnistuu myös netissä: <http://www.maatiainen.fi/puoti/>. Mutta Maatiaisen toimistollakin on mukava pyörähtää katsomassa toimiston antia ja jutella ajan-kohtaisimmat maatiaisuutiset.

Ylläpitolista on sulautettu muiden kasvien joukkoon luettelossa. Ylläpitokasvit on merkitty tunnuksella Y eli ylläpitoviljely. Myös kaupallista alkuperää olevia vihannesten siemeniä on saatavilla. Näiden siemenet on yleensä valittu niin, että mukana ei ole F1-hybridilajikkeita, vaan siemenliäsäyksen pitäisi olla mahdollista.

Ennenkuin kylvöaika on käsillä, on hyvä tehdä kylvövalmisteluita. Tämän voi aloittaa vaikka pesemällä kylvöruukut puhtaiksi vanhoista kasvijämistä ja taudinaiheuttajista. Kylvömullean voi hankkia jo valmiiksi. Kaupasta löytää sopivan mullan nimellä Kactus- ja kylvömulta, mutta Yrttimulta ajaa myös saman asian. Siemen itää parhaiten vähäravinteisessa

mullassa. Pikkusiemenille voi tehdä hajakylvön kylvöastiaan mullan pinnalle, mutta isot siemenet voi kylvää suoraan omaan pikkuruukkuun (2 siementä/ruukku). Ison siemenen voi työntää mullan alle, sillä sillä on vararavintoa kasvattaa taimenalku mullan sisältä valoon. Mullan pinta sumutetaan kosteaksi ja peitetään esim. muovikalvolla. Kylvöstä pidetään huoneenlämmössä (20-24°C) ja välillä muovikalvoa on syytä raotella. Kun siemenet ovat itäneet eli sirkalehdet näkyvissä, muovikalvon voi poistaa. Jotkut siemenet tarvitset itääkseen kylmäkäsitelyyn. Tästä on tarkemmin kerrottu siemenluettelossa. Osan siemenistä voi kylvää suoraan avomaalle. Kannattaa tutustua siemenpussin kylvöohjeisiin, jotta kasvatusta onnistuisi parhaiten.

Joskus voi käydä niin, ettei siemen kaikesta yrityksestä huolimatta idä. Syynä voi olla, että siemen on kylvetty liian syvälle (pieni taimi ei jaksa kasvaa kovin syvältä maan pinnalle asti), siemen voi itää heikosti, jos itämislämpötila on yli +25°C tai liian matala, siemen olisi tarvinnut kylmäkäsitelyyn/lämpökäsitelyyn tai kylvös on päässyt kuivumaan josain välissä.

Muutama sananen tarkemmin pionista... Pionin siemenet ovat kuivumiselle arkoja kylvöksessä. Vaikka sientaimia ei näy pitkään aikaan, niin mullan alla voi kumminkin koko ajan tapahtua jotain. Joten pionin siemenkylvöstä kannattaa kastella kärsivällisesti kahdenkin vuoden ajan. Tuoreen pionin siemenen voi kylvää suoraan maahan/ruukkuun sen irrottaa emokasvista. Siemen kylvetään n. 1 cm: n syvyyteen ja huolehditaan kylvöksen kosteudesta loppusyksyllä asti. Syksyllä siemenen voi tulla jo minijuuri ja taimettuminen tapahtuu seuraavana keväänä. Pionin siemenet itävät yleensä hyvin, mutta itävyys voi olla parhaimmillaan vasta kylvöstä seuraavana keväänä. Joten luonnolle kannattaa antaa aikaa päästä kukoistukseensa!

Kevättä odotellessa käy vanha sananparsi: ”Pellava kylvetään silloin kun tuomi kukoistaa”.

ANNE LEINO

Siementen kerääminen alkaa kylvämisestä!

Siementen keräämistä on hyvä ajatella jo valitessaan kasvatettavia kasveja. Kun valitset vihannesten siemeniä, valitse vanhoja lajikkeita ja avopölytteisiä siemeniä, jotta voisit ottaa niistä siemeniä ja kylvää seuraavan vuoden kasvit omista siemenistä. Tietoa löytyy netistä paljon. Lajikkeita löytyy todella paljon enemmän, jos sinulla on aikaa niitä etsiä. Valitse aikaisia ja pohjoisiin oloihin soveltuvia lajikkeita. Kaikki Maatiaisien luettelossa myytävät siemenet on valittu niin, että voit kerätä niistä siemeniä.

HELPPOJA VIHANNEKSIA aloittelijalle tähän tarkoitukseen ovat itsepölytteiset herne, papu, lehtisalaatti ja tomaatti. Kirja Siementen kerääminen, säilyttäminen ja vaihtaminen, jonka on kirjoittanut Josie Jeffery, auttaa sinua myös. Se on saatavilla Maatiaisien puodista ja kirjävälityksemme kautta.

Avopölytteiset (open-pollinated) lajikkeet lisääntyvät ristipölytyksellä kahden kasvin välillä tai itsepölytteisesti. Ristipölytteiset kasvit kuten punajuuret, kaalit, porkkanat, maissi ja kurpitsa tarvitsevat siitepölyä toisesta kasvista, mutta sen ei tule olla liian vieras, vaan mieluummin samasta lajikkeesta, että lajikepuhtaus säilyy. Muuten olet kasvinjalostuspuuhissa, mikä sekään ei ole täysin tuomittavaa, erityisesti jos tiedät mitä teet. Ristipölytyksen ollessa mahdollista, viljelyssä, jossa halutaan saada siemensatoa, on tarpeen huolehtia suojaetäisyyksistä tai pölyttää käsin, jos lähistöllä kasvaa muita lajeja ja lajikkeita, joiden kanssa kasvisi voi risteytyä.

Tomaateista on helppo ottaa siemenet

Tomaatti on helppo laji, jolla aloittaa siementen kerääminen. Halkaise tomaatti ja koverra veitsen kärjellä siemenet vesilasiin. Lopun osan tomaatista - hedelmälihan - voit huoletta käyttää voileivän päällä ja keittää sen kyytipojaksi kupposen kahvia tai teetä. Laita siemenet oheisgeelissään vesilasiin, anna liota vähän aikaa, sekoita vinhasti ja siivilöi. Poista liian kevyet siemenet, jotka kelluvat veden pinnalla. Niissä ei ole välttämättä riittävästi järeää tavaraa uuden kasvin uutta elämää varten. Toista muutaman kerran, että saat geelipussimaisen hedelmäaineksen pois, siivilöi ja kuivaa leivinpaperilla, tai muulla sileä- tai vahapinta- alustalla, johon siemenet eivät tartu.

Jos kuitenkin unohdat vesilasin tomaatinsiemenineen ja mehuineen lämpöiselle ikkunalaudalle muutaman päivän ajaksi (3 päivää on ideaali) ja lasin pintaan on ehtinyt muodostua hometta - ei se mitään.

Kyseessä on luontainen fermentaatioprosessi. Poista muodostunut homepuuro varovasti lusikalla, siivilöi, huuhtelee siemenet huolellisesti ja kuivata ne kunnolla. Homesieni on syönyt siementä ympäröivän geeliaineksen, jossa voi olla itämistä ehkäiseviä aineita. Samalla se tuhoaa mahdollisia kilpailevia organismeja, joiden joukossa voi olla siementen kantamia tauteja.

Käymisprosessia tarkoituksellisesti kokeiltaessa tomaatit saavat olla kupposissaan ja ne peitetään rei'itetyllä muovilla tai talouspaperilla, joka kiinnitetään kuminauhalla. Mädättäminen bioprosessina on sitä parempi keino, mitä enemmän siemeniä sinulla on puhdistettavana. Toivottavasti niitä on paljon Maatiaisien siemenvaihtoa ajatellen. Muista nimetä lajikkeet, etteivät ne mene sekaisin prosessin eri vaiheissa.

Tomaatin kukan pölyttyminen

Tomaatti on yleensä itsesiittoinen eli itsepölytteinen, jolloin kasvi pölyttyy omalla siitepölyllään. Tomaattilajikkeet eivät helposti risteydy keskenään. Siemeniä kannattaa kerätä useammasta yksilöstä, että perimä ei kapeudu liikaa. Mehiläiset ja muut öttiäiset voivat lennellä tomaateissa kukasta kukkaan ja ristipölytys on mahdollista tomaateillakin, mutta siihen voi varautua lajikkeiden välisellä suojaetäisyydellä. Vaikutusta voi tehostaa kasvattamalla lajikkeiden välissä pölyttäjiä houkuttelevia kasveja, jotta pienet lentävät hyönteiset eivät innostuisi vähemmän kiinnostavista tomaatinkukista. Uudemmissa lajikkeilla suojaetäisyys 3 metriä ja vanhemmilla lajikkeilla 8 metriä auttaa jo pitkälle.

Villitomaateilla (esim. *Solanum pimpinellifolium* L. – Currant Tomato) ja vanhoilla lajikkeilla voit huomata, että tomaatin kukissa on pitkävartaloinen emi, eli luotti näkyy kukan keskellä, ja tiedät, että ne risteytyvät keskimääräistä tomaattia helpommin hyönteisten välityksellä.

MAIJA MANNINEN